

Vedlejší věty

Druhy vedlejších vět určujeme:

- podle jejich větněčlenské platnosti
- podle spojovacích výrazů, kterými jsou připojeny k větě řídicí
- podle vztahu jejich obsahu k obsahu věty řídicí

Vedlejší věta přísudková

- vyjadřuje jmennou část slovesně-jmenného přísudku řídící věty, v níž je pouze jeho sponová část (*být* nebo *stát se*)
- bývá často uvozena spojkami *jak*, *jako*, *jaký*, v řídící větě na ni odkazuje souvztažný spojovací výraz *tak*, *takový*

Vedlejší věta přísudková

Konkrétní příklady:

- Nic ve městě už není, **jak to bývalo dřív.**
- Práce v naší firmě není, **jako když švec sedí u verpánku.**
- Obloha byla, **jako by ji vymaloval.**
- Je mi, **jako bych měla každou chvíli omdlít.**

Vedlejší věta podmětná

- vyjadřuje podmět věty řídící
- ptáme se na ni pomocí přísudku věty řídící a otázkou kdo, co

Příklad:

Je možné, že nás neslyšel?

Otázka: Kdo / co je možné?

Vedlejší věta podmětná (pokračování)

Konkrétní příklady:

Je možné, **aby vám to tak dlouho trvalo?**

Není jisté, **zda s tím všichni budou souhlasit.**

Ve Francii dříve nebylo slušné, **aby děvčata
nosila do školy a do společnosti kalhoty.**

Vedlejší věta podmětná

Příklady (pokračování):

- Je možná méně známou skutečností, že zadržetí vody v krajině je vždy přínosné.
- Důsledkem vývoje historických událostí bylo, že Prusko relativně získalo na významu.
- Hodilo by mi, kdybych mohl jezdit domů o hodinu dříve.
- Líbí se mi, když někdo takto vypráví.
- Zdálo se mi, jako by někdo zvonil./ že někdo zvoní.
- Připadalo mi, že nám chce něco říct.

Vedlejší věta podmětná

2. Vyjadřuje charakteristiku osoby, věci nebo jiné skutečnosti, které v řídicí větě nejsou pojmenovány (v řídicí větě jsou přísudkem vyjádřeny pouze děj, vlastnost, stav, které jsou přisuzovány této osobě, věci nebo jiné skutečnosti):

Vedlejší věta podmíněná

Konkrétní příklady:

Kdo nic neví, ten nic nepoví.

Co je moje, to je moje.

Kteří z vás přišli později, vyzvednou si formuláře o přestávce.

Komu přišlo z fakulty oznámení o nepřijetí ke studiu, může se do čtrnácti dnů odvolat.

Vedlejší věta podmíněná

3. Následuje po větách s neosobním tvarech některých předmětových sloves (pokud by tato slovesa byla ve větě ve tvaru osobním, následovala by po větě s nimi věta předmětná).

Pozor na rozdíly!

Vypráví se, že v tomto domě i dnes straší.
(VEDLEJŠÍ VĚTA
PODMĚTNÁ)

Dodnes se přesně neví, co se vlastně tenkrát stalo.
(VEDLEJŠÍ VĚTA
PODMĚTNÁ)

Průvodce nám vyprávěl, že v tomto domě i dnes straší.
(VEDLEJŠÍ
VĚTA PŘEDMĚTNÁ)

Dodnes nikdo přesně neví, co se vlastně tenkrát stalo.
(VEDLEJŠÍ
VĚTA PŘEDMĚTNÁ)

Pozor na rozdíly!

Kterí z vás přišli později,
vyzvednou si
formuláře o přestávce.

(VEDLEJŠÍ VĚTA
PODMĚTNÁ)

Studenti, kteří z vás přišli
později, si vyzvednou
si formuláře o
přestávce.

(VEDLEJŠÍ VĚTA
PŘEDMĚTNÁ)

Vedlejší věta předmětná

Vyjadřuje předmět řídicí věty.

Je vždy vedlejší větou obsahovou.

Bývá uvozena:

- spojkami
- částicí **zda, zdali, jestlipak, zdalipak**
- tázacími zájmeny a příslovci

Vedlejší věta předmětná

Následuje po větě řídící:

- se slovesy mluvení v širším slova smyslu: říct, říkat, povídat, sdělovat, informovat, nabídnout, souhlasit, ptát se, zjišťovat, nařídit, rozkázat, poručit, poradit, zakázat apod.

Vedlejší věta předmětná

Po větě řídící se slovesy mluvení – příklady:

Lékař z nemocnice nám sdělil, že stav bratra zůstává nezměněn.

Prospekt nám nabízí, jaké hotelové služby můžeme využít.

Odmítli jsme to, co nám nabídli jako náhradní program.

Ptal se, zda jsme dostali jejich dopis.

Zjistili jste, kdy tam máme přijet?

Otec mi nařídil, abych vám tohle předal.

Lékař matce poradil, aby zkusila jet na týden do lázní.

Vedlejší věta předmětná

Následuje po větě řídící:

se slovesy myšlení a intelektuální činnosti:

myslit, domnívat se, uvědomit si, zvažovat,
uvažovat, přemýšlet, předpokládat apod.

Vedlejší věta předmětná

Po větě řídící se slovesy myšlení – příklady:

- Myslím si, že na nás Pavel úplně zapomněl.
- Domnívám se, že ten film u nás promítali před pěti roky.
- Předpokládám, že se budete chtít nejdříve seznámit s podmínkami smlouvy.
- Už jste uvažovali o tom, kam pojedete na dovolenou?
- Uvážím ještě, zda se proti rozhodnutí neodvoláme.

Vedlejší věta předmětná

Následuje po větě řídící:

se slovesy smyslového vnímání a smyslové činnosti: vidět, slyšet, cítit, vnímat, všimnout si, sledovat, pozorovat, poslouchat apod.

Vedlejší věta předmětná

Po větě řídící se slovesy smyslové činnosti a smyslového vnímání – příklady:

Cítím, že se něco pálí.

Slyšel jsem, že někdo přichází.

Vidím, že začíná pršet.

Všiml jsem si, že kolem domu už hezkou dobu obchází nějaký člověk.

Podívám se, kolik ty boty stojí.

Už chvíli poslouchám, jak ti ptáci zpívají.

Vedlejší věta předmětná

Následuje po větě řídící s dalšími slovesy: bát se, věřit, soustředit se, trvat (na něčem), spoléhat se apod.

Příklady:

Bojím se, že tentokrát termín odevzdání práce nestihneme.

Nevěř tomu, co ti Marta říkala.

Teď se soustředil na to, aby mu jediné slovo přednášejícího neuniklo.

Režisér trval na tom, že film musí mít hvězdné obsazení.

Spoléháme na to, že v zimě se potraviny tak rychle nekazí.